

Tularēmija

Publicēts: 13.04.2021.

Tularēmija (tularemia, rabbit fever) ir dabas perēkļu, nekontagioza slimība, kas akūtos gadījumos raksturojas ar hemorāģisku septicēmiju, hroniskos – ar limfmezglu palielināšanos, abscesiem, novājēšanu.

Slimība pasaulē plaši izplatīta. Uzskata, ka tā nav iznīcināma ziemeļu rajonos, kur daudz grauzēju. Latvijā antigēns ir atrasts plēsīgo putnu atrijās. Mājdzīvniekiem saslimšana nav reģistrēta, ir reģistrēts cilvēka saslimšanas gadījums 1993.g. Latvijā tularēmija ir obligāti reģistrējama slimība.

Slimība visvairāk apdraud aitas (jēriem letalitāte var sasniegt 10-50%) un kažokzvērus (<30%).

Cilvēkiem saslimšana atkarībā no infekcijas iekļūšanas veida var izpausties ar reģionālu limfadenītu, acu iekaisumu, pneimonijas vai enterīta pazīmēm.

Tularēmija ir klasiska zoonoze, ko var pārnest aerogēni, tieša kontakta ceļā.

Ierosinātājs

Baktērija *Francisella tularensis*. Pamatojoties uz virulences un biokīmiskajām atšķirībām, izšķir 2 tipus. A biotips (tularensis) atrodams tikai Ziemeļamerikas kontinentā, tas ir vairāk virulents. B biotips (palaeartica) sastopams plašāk un ir mazāk virulents.

F.tularensis jūtīga pret karsēšanu, dezinfekcijas līdzekļiem un antibiotikām, bet izturīga pret zemu temperatūru. Vairākus mēnešus var saglabāties vēsā (13-15o C) ūdenī, sasaldētā gaļā, izžāvētās ādiņās, graudos, to var izplatīt grauzēji, odi, ērces. Ērces veido infekcijas rezervuāru dabā.

Epizooloģija

Visuzņēmīgākie ir savvaļas dzīvnieki – zaķi, mazāk uzņēmīgi seski, caunas. No mājdzīvniekiem visuzņēmīgākās ir aitas (jēri), mazāk uzņēmīgi kaķi, suņi, cūkas (sivēni), vistas (cāļi). Slimība nav kontagioza, jo bakteriēmija veidojas samērā reti. Infekcijas avots var būt ūdens, barība, putekļi, asinssūcēji kukaiņi. Parasti veidojas stacionāri dabas infekcijas perēkļi, kuros izraisītājs var saglabāties gadu desmitiem. Cilvēki visbiežāk inficējas no savvaļas vai mājdzīvnieku liķiem.

Klīniskās pazīmes

Incubācijas periods jēriem ir 4-12 d. Saslimst 10-50% inficēto dzīvnieku, letalitāte < 15%.

Novēro depresiju, temperatūras paaugstināšanos (41-42o C), sirdsdarbības un elpošanas paātrināšanos, anēmiju, klepu, pakaļdaļas parēzi, komu. Pieaugušām aitām – diareju, novājēšanu, kāju paralīzi.

Atšķirti sivēniem novēro līdzīgus vispārējos simptomus kā jēriem, svīšanu. Neatšķirtie sivēni parasti iet bojā, atšķirtie – izveseļojas.

Suņiem atrod palielinātus limfmezglus, dažreiz novēro pneimonijas vai encefelīta simptomus.

Kaķiem var būt paaugstināta temperatūra, vemšana, regurgitācija, novājēšana, tie parasti izveseļojas.

Trušiem izpaužas kā hronisks rinīts, limfmezglu abscesi, novājēšana.

Patologanatomiskās izmaiņas

Jēriem, sivēniem atrod septicēmijas pazīmes, asiņojumus, pneimoniju, palielinātus limfmezglus, liesu un aknas.

Aitu liķi kahektiski. Tularēmijai raksturīgs ir produktīvs iekaisums un granulomu veidošanās. To centrā ir kazeoza nekroze pelēki dzeltenu homogēnu masu veidā. Perēkļa centrs var būt strutains. Perēkļi/abscesi var lokalizēties ādā, zemādā, limfmezglos, plaušās, aknās, nierēs un citur.

Diagnostika

Par šo infekciju liecina grauzēju nobeigšanās un minētās klīniskās un patologanatomiskās pazīmes. Diagnozes precizēšanai uz laboratoriju sūta limfmezglus vai abscesu punktātu no slimiem dzīvniekiem, liķi vai izmainīto limfmezglu, liesas un citu parenhimatozo orgānu paraugus.

Jādiferencē no pseidotuberkulozes, brucelozes, tuberkulozes.

Ārstēšana

Lieto gan lokālu ķirurģisku, gan vispārēju ārstēšanu ar antibiotikām. Efektīvi darbojas streptomcīns, oksitetraciklīns u.c. antibiotikas.

<https://www.pvd.gov.lv/lv/tularemija>